

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI
EGYLET TULAJDONA.
TELEFON: 158 SZÁM.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ
EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10 SZÁM
TELEFON: 158 SZÁM.

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lel, rendes tagdíja évi 200 lel, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lel. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lel pótdíj ellenében kapják.

A lapfelfügglő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó;

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lel Negyed évre 100 lel
Fél évre 200 lel Egyes szám 8 lel

Meghalt a király.

Sok szenvedés után kedden éjjel Szirajában, ahol utolsó napjait töltötte, meghalt a király. Gyászba borította halálával országának népét. 13 évi uralkodása alatt naggyá tette hazáját. A világválság viharos napjaiban lépett trónra és uralkodása alatt a szélsőségig menő válságok között egy jobb jövőbe vetett rendíthetetlen hittel és bizodalommal vezette országának ügyeit. A szerencse kedvezett számára és ideálját, az összes románok egyesítését, teljes mértékben megvalósítani engedte a sors.

Népét szerette. Szívesen járt között. Többször fordult meg Erdély földjén is az imperium átvétele óta és amerre járt a földmivelő nép sorsa iránt mindenkor meleg szeretettel érdeklődött. Országának minden termelési ága, kulturája, irodalma és művészete iránt mindenkor áldozatkész érdeklődéssel viseltetett és a néphez való bizalmának és iránta való szeretetének több ízben adta tanujelét.

A halálával megüresedett trónt Mihály király foglalta el, a nagykorúságáig mellette rendelt régensek oltalma alatt.

A király temetése vasárnap fog megtörténni Curtea de Argesben fényes szertartás mellett. A temetésen az ország minden községe egy delegátussal képviseltetni fogja magát.

A király elhunytá alkalmából a kormány proklamációt intézett a néphez, hivatalos gyászt rendelt el, a katonai parancsnokságok a közbiztonság érdekében szükségesnek látszó intézkedéseket tettek, a közigazgatási hatóságok pedig a cenzurat életbe léptették.

Szemle.

Hadikölcsönlombard követelések behajtása.

A pénzügyminisztérium utasította a temesvári, a szebeni, a segesvári, a kolozsvári, az aradi, nagyváradai és szatmári pénzügyigazgatóságokat, hogy a Banca Naționala fiókjainál nyilvántartott hadikölcsön lombardköveteléseket az adósoktól hajtsák be.

A rendelet szerint a hadikölcsönkötvények ügyét két részre kell osztani. Az egyik kategóriába a magánintézeteknél fekvő kötvények tartoznak, a másikba pedig a Banca Naționala-nál levők. A magánbankoknál levő kölcsönkötvényekre szintén két kategóriát kell megállapítani. Az egyik kategóriába tartoznak azok a lombardozott kötvények, amelyeket annak idején a kölcsönjegyzők kiváltak és később lombardozták, a másodikba pedig azok, amelyeknek csak egy részét fizették le a kölcsönjegyzők, a többi részét pedig a bankok előlegezték, illetve lombardozták. Az első kategóriákba tartozókra, tehát azokra, akik kölcsönnyeltek fel a bankoktól, nincsen semmiféle megállapodás és ezektől a bankok, illetve a hitelezők 1:2 arányban a követelést teljes egészében igényelhetik. A második kategóriába tartozók ügyét (tehát azokat, akik csak egy kis részét fizették le a kölcsönnek a bankoknál, a többi részét pedig a bankok maguk hitelezték) Magyarország és Románia között létrejött megállapodás szabályozza. Ezt a megállapodást még 1924-ben kötötte a két ország és ennek értelmében, ha a kölcsönjegyzők akarják, kiválthatják kölcsönjeiket a bankoktól az akkori korona és a korona jelenlegi árfolyama arányában, vagyis a háborús korona és a jelenlegi korona 1:1 árfolyama alapján, ha nem akarják kiváltani, úgy tartozásuk erejéig a bankok nem hajthatják végre a feleket.

Ez a megállapodás azonban nem vonatkozik azokra a kötvényekre, melyek a Banca Naționala-nál vannak lombardozva. A Banca Naționala ügyét ugyanis az Osztrák-Magyar Bank utódjai között létrejött megegyezés szabályozza, mely megállapodás úgy szól, hogy a volt Osztrák-Magyar Bank fiókjainál, most már a Banca Naționala fiókjainál levő lombardkölcönöket 1:2 arányában behajthatják.

E megállapítás szerint Romániában jelenleg kétmilliárd lejnyi értékű hadikölcsönkötvény van. Ha ezt az összeget tényleg be akarná hajtani a kormány, úgy alig kiheverhető károkat okozna első sorban is a kapcsolt területek lakosságának, így a gazdaközönségnek is. Bizunk kell a kormány méltányosságában, mely ismeri a mai pénzügyi helyzetet.

Az adók revízióját és csökkentését ígérte a kormány a választások előtt

és most mikor a választásokon a többséget megszerezte magának az ígéretek beváltására kell, hogy sor kerüljön, amit az adózó nép türelmetlenül vár. Ez érthető is, mert különösen a földmivelő népet olyan módon és olyan nagy mértékben súlyították a különféle adókkal, hogy mondhatni az intenzív termelésre való törekvés is adó alá esik már, annyiban eltekintve a földadónak háromszorosára való emelésétől, a jobb és intenzívebb talajmivelés érdekében emelendő igás állatok drb-ként 250—250 L-el adóztatnak meg, a traktorokat pedig löerőnként még ennél is nagyobb összeggel. A földmivelő nép vállairól le kell venni ezeket a nagy terheket egyrészt az adók összegének csökkentésével, másrészt egyes adónemek teljes beszüntetésével. Az E. G. E. igazgató-választmánya is foglalkozni fog e kérdéssel és alkalmat fog találni arra, hogy a földmivelő nép széles rétegeinek kívánságát illetékes helyeken ismételtén is előterjessze.

Megbüntetik a választásoktól távol maradó polgárokat.

A választójogi törvény 69. § értelmében 500 L. pénzbírsággal sújtják azokat a választókat, akik szavazati jogukat nem gyakorolták. Az összeírás jelenleg folyamatban van és eddig tízezrek nevét írták össze. A kormány választások előtt beígérte, hogy a politikai vonatkozású vétségekre amnesztiát fog kieszközölni az uralkodótól. Érdeklődéssel várjuk, hogy az urnáktól szuronyokkal visszatartott szavazók amnesztiá alá eső politikai vétségeiket követik-e el azáltal, hogy nem adták le szavazatukat? Ugyancsak érdeklődéssel várjuk, hogy a választási visszaélések elkövetői — kik kb. előre tudták bűneik bocsánatát — mentesülnek-e a visszaélések következményei alól? Könnyen megeshetik, hogy földmivelő népünk ezreit fogják 500—500 leire büntetni azért, amiért hagyták magukat karhatalommal visszaszorítottatni az urnáktól.

Tanulmányuti kirándulásunk.

Közl: Szász Ferenc.

Első stációm a nagyszentmiklósi Jörg-féle sajtgyár volt, hol kétféle sajtot készítenek: „Trappistát” és az u. n. „Lyka” sajtot. A tejet a községből és a környékbéli falvakból veszik. A tejet általában elég olcsón veszik, 4 lelért literenként, de bevezették a zsirtartalom szerinti fizetést is, ami a legigazságosabb is. A zsirtartalmat Gerber-féle acidobuyrometerrel állapítják meg és pedig úgy, hogy megfelelő szivócsövek segítségével úgynevezett buyro-

Gazdák általános biztosító
Részv.-társ.-nál.

Székhely: Arad. Igazgatóságok: Kolozsvár, Temesvár. Vezérképviselőségek Arad, Brassó, Nagyvárad, Marosvásárhely, Déva, Dicsőszentmarton Gyulafehérvár, Nagyenyed, Szatmár és Nagyszeben. Elfogad tűz, jég, élet, állat, betöréses lopás, baleset, szavatossági, szállítmány és üveg biztosításokat. — Egyesületi tagok külön kedvezményben részesülnek. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztató nyújtanak a vezérképviselőségek és egyesületünk titkári hivatala.

méterrel belemérnek 10 cm³ kénsavat (1-820 fajsúlyt) azután 11 cm³-t a megvizsgálandó tejből és végül 1 cm³ amyl-alkoholt. Ezután a butyrometert gumidugóval bedugják, összerázzák és 5 percig 60 C^o-os vegyfürdőbe állítják. Előmelegítés után Gerber-féle centrifugálógépen 5 percig pörgetik s ismételt 60 C^o os fürdő után leolvassák a zsírpercentet. Feldolgozás előtt megvizsgálják a tej savfokát is, mert savanyu tej nem alkalmas sajt-készítésre. Trappista-sajt készítésénél a tejet 30-32 C^o-nál olvasztják meg és az alvadékat felaprítják borsószem nagyságúra. A felaprított alvadékok utánmelegítik kb. 35 C^o-nál s azután formázzák, formázás után 20-24 óráig préselik cementkövek segítségével, többszöri forgatással. Érlelési idő 6 hét. A Lyka-sajtot úgy készítik, hogy az elnemadott trapistasajtot egy készülék segítségével felőrlik s beleteszik egy tartályba, melyből a levegőt teljesen kiszívattazzák s egyben az örleményt felmelegítik s valami konzerváló szer is tesznek hozzá. A sajtokat azután ismert 3 szegletű alakba formázzák s staniolba csomagolják. Az így nyert sajt rendkívül állandó, úgynevezett *konzerv* sajt. A savat leföldözik és u. n. savóvaját készítenek belőle.

Az egyes sajtféleségeket meg is kóstoltuk és nagyon jónak találtuk. A fenti 2 féleségen kívül groi sajtot is csinálnak, de azt nem mindennap.

A sajtgyárból a nagyszentmiklósi állami földműves iskola gazdaságába mentünk, hol Molnár Máttyás tanár ur volt szives kalauzunk.

Amiről a magnemesítő állomásokon meggyőződünk — nevezetesen, hogy minden gazdának saját érdekében kötelessége meggyőződni arról kísérletek útján, hogy milyen fajta legmegfelelőbb gazdaságunkban, itt már practice láttuk a kísérleteket. Természetesen mivel itt a tancél is szerepet játszik, több fajtaival is kísérleteznek mindenféle gabonából — de ez így is helyes, hogy a tanulók ismeretét növeljék. Az egyes kísérletek igen szépen és pontosan voltak beállítva és ellenőrző parcellája is volt minden egyes parcellának. Ugyanígy műtrágyázási kísérletekkel is foglalkoznak ami szintén nagyon helyes. Ezután megnéztük az iskola botanikus kertjét is, hol úgy szólva mindenféle kultur növénynek jut egy kis parcella, nem feledkezve meg nagyon sok gyógyrózvényről sem. Mint speciálitást, láttunk őszi zabot is.

Megköszönve Molnár tanár ur szíveségét, tovább mentünk Grabát felé. Utunk gyönyörű síkságon, a felső „Bánát“ több szép, rendezett községén vezetett keresztül, ringó buzatáblák, tengeri erdők és cukorrépa táblák között.

Jól estefelé járt az idő, mikor berobogtunk Grabátra (Garabos). A községháza* előtt állottunk meg, hol már vártak minket sokan grabátiak. Azt sajnálják elsősorban, hogy nem akad mindnyájoknak vendége, de azért valahogy csak megosztokodtak rajtunk s boldog volt, akinek jutott vendég. Minekutánna szíves házigazdáinknál megvacoráztunk, összegyűltünk ismerkedési estélyre a községi vendéglőbe, hol hamarosan csapra került egy nagyhasu sörshordó s aztán ismerkedünk, ami nagyon könnyen ment, mert hamarosan összeharagkozunk. Nem is lehet ez másképpen, közös sorsu embereknél. Hamarosan összeszedelődött a községi dalárda is s elfújtak egy pár német és magyar nótát. Eleinte Sauer Máttyás ur, a község derék igazgató-tanítója volt a karmester — majd az én házigazdám — Gottschall Gyuri barátom vette át a karmesteri tisztet egy sörös pohárral, — később pedig nyirettyüvel helyettesítette a karmesteri pálcát. Közbe hangzottak el pohár köszöntők — Sedlak Péter gazdaköri elnök ur mondta az elsőt, üdvözölve minket a gazdakör nevében — Wendel János főtitkár pedig a sváb gazdasági egylet nevében, — mit Török Bálint titkárunk köszönt meg. Olyan lélekemelő volt, mikor Wendel azt mondta, hogy a jelenlevő

* Megjárja városházának is mellénk.

sváb gazdák apái is azok között voltak, kik letették a Gazd. Egylet fundamentumát s hogy az egylet erőssége a svábok „élet standardja“ ami nem egyéb, mint *összetartás és munka!* De sok minden van e két szóban! Sauer Máttyás azt mondta az ő népére, hogy mint föld nélküli ember is velük érez s boldog, hogy együtt is dolgozhatnak. — És mint erről később meggyőződünk, úgy is van! Sauer szavait dr. Konopi Kálmán méltányolta, kiemelve, hogy milyen boldog az a község, amelyiknek ilyen vezetői vannak.

Már épen kezdünk jól belemeledni az ismerkedésbe, muzsikaszó mellett, mikor Török Bálint szeretett titkárunk a méhekhez hasonlította társaságunkat és intett, hogy valamilyen képen a méheknek, úgy nekünk is megvan holnapra az elfoglaltságunk s jó lesz, ha hazamegyünk.

Gottschall Gyuri barátom, meg én megvitattuk egy kicsit a méhek dolgát s úgy határoztunk, hogy amilyen okosak, hátha vannak közöttünk olyanok, melyiknek isznak a többiek helyett is s hogy e téren se legyen hiba, még maradtunk egy kicsit. Saját mentességünkre áru-
lom el, hogy még akadtak szorgalmas méhecskéi!

Folyt. köv.

A mezőgazdasági gépek legújabb fejlődése.

Az 1927. évi párisi nemzetközi mezőgazdasági gépkiallítás ismertetése.

Irta: Péter Károly okl. gépészmérnök.

(Folytatás és vége).

1. A traktorok fejlődése.

A háboru előtti sok vasú, főként gőzüzemre berendezett gépszántás csak a nagyobb birtokoknál volt alkalmazható gazdaságosan és a közép és kisebb birtokoknak csak a háborut követő fejlődés tette lehetővé a gépszántás alkalmazását, mert a különböző négykerekű és közepes teljesítményű traktor-típusokat (Ford stb.) hozta létre. Ezek azonban még nem véglegesen kialakult típusok, fejlődésük folyton tart, mégpedig jelenleg két irányban. Egyfelől a gyárak arra törekednek, hogy a standardizálás bevezetésével a traktorok előállításának költségének csökkentésén kívül azoknak szerkezetét egyszerűbbé tegyék, hogy minél kevesebb előképzettség elegendő legyen azok kezeléséhez. A másik eszköz a gyárak kezében arra, hogy a kisebb birtokoknak is gazdaságossá váljék a traktorok beszerzése, az, hogy megnövelje azoknak a munkálatoknak a számát, melyekre a traktor könnyen alkalmazható. Így például az Austin traktorra csaknem 2 m. széles kaszáló-gép szerelhető, mely kb. másfélszerese a két lóval vontatott kaszáló gépek szerkesztésének és így ebben az arányban növekedik a gép munkateljesítménye. Ennél a típusnál a szerkesztést a traktor jobb oldalára lehet erősíteni és mozgását a főtengelyről lánchajtás segítségével nyeri.

Két új típusú négykerekű traktort láthatunk a kiállításon, melyeknek célja csak a szőlőművelés, természetesen azonban lejtős hegyoldalon egyiket sem alkalmazhatjuk. Az egyik egy közönséges formájú Austin-traktor, melyet azáltal tettek alkalmazhatóvá szőlőművelésre, hogy szélességét annyira csökkentették, hogy elférjen a nagyobb távolságra ültetett szőlősorok között. Alkalmazási körét nagyon megszorítja az a körülmény, hogy nem használható sűrűben ültetett szőlőben.

A másik egy újabb típusú Fordson-traktor, mely kevésbé ritkán ültetett szőlőben is alkalmazható. Ez azáltal lehetséges, hogy a jobb és baloldali kerekek között egy szőlő sor van és avégből, hogy ez lehetséges legyen, magát a motort, a vezető ülésével együtt fel kellett emelni egy vasszerkezet segítségével. A kerekek hajtásukat lánchajtás útján nyerik, a fent

elhelyezett motortól, mely ugyanaz, mint a közönséges Fordson traktornál.

A lánctalpas traktorok általában nem változtatták be a hozzájuk fűzött reményeket. Ennek okát legelsősorban annak tulajdoníthatjuk, hogy magas beszerzési költségük meggátolta elterjedését és ezért főként csak erdőkiételezésre alkalmazzák, ahol a talaj egyenlőtlenége ezt megköveteli. A lánctalpas típusnak tüzelőanyag fogyasztása nagyobb, mivel sok munkát vesz igénybe a lánctalp mozgatása, a lánccsapjai nagyon kopnak.

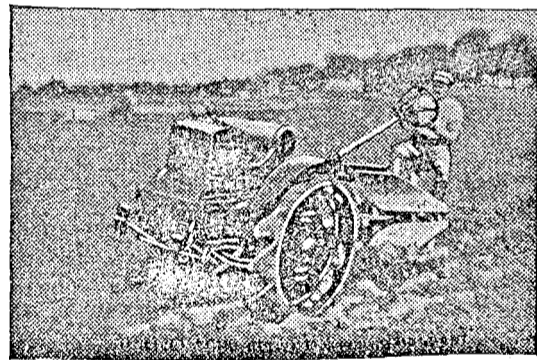
Ezért próbálkoznak a különböző gyárak mindegyre újabb lánctalpas típusokkal, melyeknél a tettebb leirt hibákat különböző módon igyekeznek csökkenteni, vagy kiküszöbölni.

Igy például a párisi Renault-gyár két újabb lánctalpas traktor gyártását kezdte meg nemrégiben. Az egyik új típust faszén tüzelésre rendezte be, azt gondolván, hogy ennek a tüzelőanyag az olcsósága csökkenteni fogja a traktornak az üzemköltségét. Ez azonban nem vált be, mert a faszén tüzeléshez szükséges berendezés nagyon megnövelte a traktor súlyát.

A másik új Renault-típusnál főként a lánctalpasságára fektették a fősúlyt azáltal, hogy jó minőségű acélból készítették és az összeállításánál is célszerű módosításokat vezettek be. Avégből, hogy a vonatáson kívül más gépek (pl. cséplőgépek stb.) hajtására is alkalmassá tegyék, szíjtárcsa van reászerezve, mely a tengellyel kapcsolható. Egyébként precíz és izléses kinézése jó benyomást gyakorol a szemlélőre.

Mint fentebb már említettük, a különböző gyárak, hogy gyártmányaikat minél könnyebben elhelyezhessék, arra törekednek, hogy oly kisebb típusokat is szerkesszenek, melyek kisebb teljesítményűek és így kisebb áruknál fogva, a kisebb birtokok igényeit is kielégítsék.

Ez a törekvés hozta létre a legutóbbi időben a kétkerekű traktor-típusokat, melyek közül az Agro-tractort az 1. ábra mutatja. Ez a

1. ábra. Agro-tractort.

traktor van a leginkább elterjedve Franciaországban, ebből a típusból.

Ezeknél a kétkerekű traktoroknál az eke, vagy a traktorhoz kapcsolandó szerkesztés mereven van a traktorról összekapcsolva, hogy a traktor fel ne boruljon. Ezeknek a kisteljesítményű (által 12 lóerő) traktoroknak az a legfőbb előnyük, hogy vételáruk nem nagyon magas, kezelésük elég egyszerű és bármilyen munkára alkalmazhatók, mivel mindenféle szerkesztést (ekét, boronát, kaszálót stb.) lehet utánuk kapcsolni. A szántásnál a mélység szabályozása az ekén hátra elhelyezett harmadik kis kerék emelésével, vagy süllyesztésével érhető el. A vezetőnek az ülésre az ekén, vagy a használt egyéb szerkesztés van elhelyezve és ehhez nyúlik hátra a traktor kormánykereke, melyen a traktor egyéb vezérlő és szabályozó részei is elhelyezést találnak. Az olcsóságra való törekvés kétütemű motor alkalmazására kényszeríti a gyárost, mint ahogyan ez az Agro-tractoron is van. A kétütemű motor ugyanolyan teljesítménynél olcsóbb ugyan, mint a négyütemű és súlya is kisebb, de viszont sokkal kevésbé gazdaságosan működik. Az Agro-

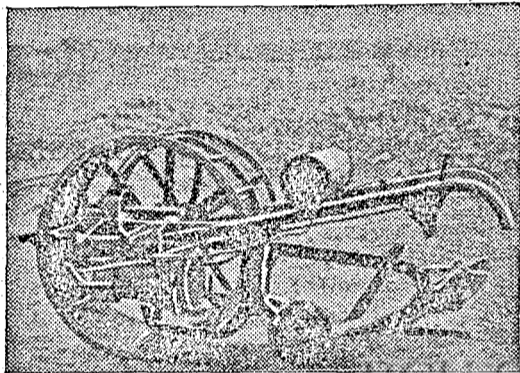
traktor motorja csak benzinnel használható és így ezzel egyszerűsítették a berendezést és csökkentették az árat, de a motor üzemi költségeit növelik meg, mivel a motor üzemeltetéséhez nagyobb motor-üzemanyag. Egyszerűségét még az is növeli, hogy sebességváltó szerényen nincs, csak egy sebességgel járható. A traktor súlya 840 kg.-ot tesz ki és 22—25 cm. mély szántásokra is alkalmazható.

Valószínű, hogy a legújabb fejlődés ideje be fogja vezetni a négyütemű motort és így gazdaságosabbá fogja tenni ezeket a típusokat.

Hibái mellett is ezek a típusok jól beváltak a gyakorlatban és az erdélyi kisebb birtokosok céljaira is jól beválnának.

A most leírt típusoknál újabban még kisebb traktorokat is szerkesztenek, melyeknek különleges célja a konyhakertek és szőlők megmunkálása. Ezeknél már nincs ülés a traktoron, vagy a hozzákapcsolt szerszámon, a vezető számára, hanem az gyalog megy a traktor mögött és a hátranyúló kormányzó és szabályozó szervekkel végzi az irányítást. Ezen típusoknál is többféle szerszám kapcsolható a traktor után.

Ilyen például a 2-ik ábrán bemutatott 9

2. ábra. Le Poney traktor.

lóerős „Le Poney” traktor, mely a leegyszerűsített szerkezetű ily traktor. Kétfütemű, léggel hűtött, egyhengeres motorja a szélesebb kerék belsejében, a fogantyukban végződő vázra van felszerelve. A traktornak ugyanis egymás mellett egy keskeny és egy ennél jóval szélesebb kereke van közös tengelyre szerelve. Nagy egyszerűsége erősen a tartosság rovására megy. Konyhakertben 18 cm. mélység esetén 22 cm. szélességben képes szántani. Szőlőművelésnél 7—8 cm. mélység esetén 2, vagy 3 vasú szer számmal 50 cm. szélességben is dolgozik. Súlya aránylag nagyon csekély. A szántásnál a mélység szabályozása az Agro-traktornál leírt módon történik.

Sokkal tartósabb a gondosabb kiállítású Somua traktor, mely az előbbihez hasonló célokat szolgál, de a talajmaratók módjára forgó megmunkáló szerszámmal is felszerelhető. A 7 lóerős motorja szintén kétfütemű és egyhengeres, a traktor súlya pedig csak 200 kg. körül jár.

Vannak ezeken kívül különböző még kisebb típusok is, melyek azonban nem nagyon terjedtek el, mert ezeknél a kezelőknek a munkabére a megdolgozott föld nagyságához képest sokkal nagyobb összeget tesz ki, mint a nagyobb teljesítményű típusoknál. (Folyt. köv.)

Mit ér a mezőgazdaság részére biztosított vámkedvezmény?

A marosvásárhelyi gazdakör cukorrépa-termelő tagjai részére 35 drb. Sackekét óhajtott Németországból, közvetlenül a gyárból hozatni. A vámtörvény értelmében a gazdasági Szindikátusok Központjának igazolása alapján a gazdakör részére köz ellenlét rendelt gépek vámkedvezményel hozhatók be az országba. A marosvásárhelyi gazdakör az ügy elintézésére az E. G. E. et kérte fel, az E. G. E. személyes közbenjárására a Gazdasági Szindiká-

tusok Központjának igazgatója kijelentette, hogy a kedvezmény igénybevételére jogosító záradékot az iparügyi minisztérium mellett működő ipari bizottság által is láttatni kell, amely bizottság a mezőgazdasági vonatkozású ügyeket figyelemre nem méltatja és ténykedésénél mindenkor kizárólag az ipari szempontok érvényesülnek, ugyannyira, hogy még csak precedens sem volt eddig a kedvezmény megadására. Sok megjegyzéssel kísérhetnők e tény, mert ilyenkor eszünkbe jutnak mindazok az adók, taxák, kiegészítő adományok, közmunkák, amit a gazdák teljesítenek. választások alkalmával adott ígéretet, amelyet a gazdáknak tesznek. Azt hisszük, hogy mindezeket a bajokat valamennyien érezzük, de úgy látszik, még mindig nem annyira, hogy azok alkalmasak volnának arra, hogy minket gazdákat egy egyesítésben tömörítsenek érdekeink védelmére.

Törvények, rendeletek.

Az új hortörvény ismertetése.

Folytatás.

60. cikk. Minták bármily helyről vehetők: présházakból, pincékből, raktárakból, szekér, vagon után történő szállításkor állomáson, kikötőben.

Szeker és vagonban történő szállítás esetében a minták az indulási és az érkezési helyen veendő.

Annak az ügynöknek, aki mintát vesz, jogában áll zár alá venni, lepecsételni és a címzett őrzetében hagyni a zár alá vett és lepecsételt italokat a körülményeknek megfelelően. A tulajdonosok felelősek ezekért és úgy tekintendő mint bizományosok.

Midőn valamely ital vagy anyag zár alá vétele raktárban, présházban, pincében történik, azok lepecsételve és a raktártulajdonos vagy annak helyettese őrzetére kell azokat bízni.

61. cikk. Minta három példányban veendő, a művelet jegyzőkönyvbe foglalandó, amelyet két példányban kell kiállítani a helyszínen, a következő adatok feltüntetésével:

1. Idő, óra, hely, mikor és hogyan vették a mintát.

2. A tulajdonos vezeték és keresztnéve, foglalkozása és lakhelye.

3. Azon ügynök vezeték- és keresztnéve, alkalmaztatási minősége és székhelye, aki a mintát vette.

Ha a mintát indulásnál vagy érkezésnél vették, akkor feltüntetendő a fuvarlevélben vagy vevényen a feladó és címzettnek neve és lakhelye.

4. A jegyzőkönyvet felvevő ügynök aláírása.

A jegyzőkönyvek fel kell tüntetnie azokat a körülményeket, melyek között a mintát vették, a védjegyeket és az edényre helyezett

cimkéket, azon ital vagy anyag mennyiségét, amelyből a próbát vették és mindazokat az adatokat, amelyeket szükségesnek tart a vett minták és italok azonosására nézve.

Az ital raktárnoka, tulajdonosa vagy a szállítóvállalat képviselője kérheti, hogy a jegyzőkönyvbe az általa szükségesnek vélt nyilatkozatot és a mintaként vett ital értékére vonatkozó követelését bevegyék.

Ezek kötelesek a jegyzőkönyvet aláírni. Az aláírás megtagadása vagy írástudatlanság esete a jegyzőkönyvben megjegyzendő.

A minta 3 azonos példányban veendő. A minisztérium az állandó bizottság javaslata alapján dönti el, hogy mely italból mily mennyiséget kell venni, a használati eljárást meghatározza arranézve, hogy mi módon nyerhető azonos anyagu minta és mily elővigyázatosságot kell tanúsítani azoknak szállításánál és megőrzésénél.

62. cikk. A vett minták azonnal lepecsételve endők.

A pecsétek oly bárcákra alkalmazandók, amelyek két részből állanak és azok szétválaszthatók és később összehasonlíthatók és pedig:

1. Egy bárca (cotor), amelyen a következő megjelöléseknek kell rajta lenni: a termék természete, az ital származási szőlőhegye, azon elnevezés, amely alatt forgalomba kerül, a minta vételének ideje, a jegyzőkönyv száma és a megyei mezőgazdasági ügyosztály iktatási száma, vagy Bukarestben a minisztérium szőlészeti igazgatóságának iktatási száma. A bárca a laboratórium vegyészeti távolítva el a vegyelemzés elvégzése céljából, miután a pecséteket verifikálta.

2. Egy második szabadrész, amelyen ugyanazon adatoknak kell lenniük, azonban erre rá kell vezetni az ital tulajdonosának vagy raktárnokának nevét és címét vagy az esetben, ha a mintát szállításnál vették, a feladó és címzett nevét.

A bárca ezen oldalát azon ügynök írja alá, amelyek a jegyzőkönyvet felvette és a raktártulajdonos vagy annak képviselője, akitől a mintát vették.

A bárca ezen része a minta átvételéről szóló jegyzőkönyv mellé csatolandó.

63. cikk. A 3 minta közül egy a raktártulajdonosnál vagy annak képviselőjénél marad, a másik két mintát pedig legfeljebb 48 óra alatt, azoknak kézhezvételétől számítva, a jegyzőkönyv egy példányával együtt az illetékes megyei mezőgazdasági ügyosztálynál kell letétbe helyezni, a jegyzőkönyv második példányát a miniszteriumba küldendő.

A megyei mezőgazdasági ügyosztály a minta átvételétől számított legfeljebb 24 órán belül köteles egy mintát beküldeni az illetékes laboratóriumnak, a másik mintát pedig a minisztérium rendelkezésére a jegyzőkönyvvel együtt megőrizi.

Bukarestben a két minta, a jegyzőkönyvvel együtt, legkésőbb 24 óra alatt a minisztérium szőlészeti igazgatóságánál letétbe helyezendő, amely aztán a visszaélések megelőzésére beállított ügyosztály által egyet, az átvételétől számított legfeljebb 24 óra alatt, az illetékes laboratóriumba beküldi, a másik pedig, a jegyzőkönyvvel együtt, a visszaélések megelőzésére beállított ügyosztály őrzetében marad.

EGYLETI ÉLET.

Tagdíjnyugta.

Az E. G. E. titkári hivatalához a következő összegek küldettek be:

1926. évre 100 L. tagdíj pótlást fizetett: Klmpel Flori Torda, Harmath György Nagenyed (150 lel).

1926. évre 100 L. E. G. pótdíjat fizetett: Harmath György Nagenyed.

1927. évre 200 L. tagdíjat fizetett: Klmpel Flori Torda, Temesváry Gierő és Janos Uzon, Hltelszövet-

kezet Górgyentszentimre.

Figyelem cséplőgép tulajdonosok!
Ajánlunk az előírásnak teljesen megfelelő szakszerűen összeállított
mentő szekrényt
Mentőszekrény nagy gőzcseplőgéphez L 1500
" közép " " L 1000
" kicsi " " L 450
Már meglévő mentőszekrényt legolcsóbban egészítünk ki.
Kroyer Drogueria Timisoara,
I. SZENTGYÖRGY-TÉR.
Kívánságra készséggel küldünk tartalomjegyzéket. 55

1927. évre 150 L. tagdíjat fizetett. Gitta Béla Detta, Várad Pál Görgényszentimre.

1927. évre 150 L. E. G. pótdíjat fizetett. Kimpel Flori Torda, Temesváry Gerő és János Uzon, Gitta Béla Detta, Várad Pál Görgényszentimre, Harmath Győző Nagyenyed (50 lei), gr. Teleki László Gyula Hosszúfalu (50 lei), Hitelszövetkezet Görgényszentimre.

A Cukorrépa-termelők Szövetsége a kerületi bizalmi férfiakhoz a héten megkeresést intézett, hogy a kezeik között levő tagsági nyilatkozatokat a termelőkkel aláírni sziveskedjenek. Körülbelül még tíz körlet van olyan, amelyből eddig válasz nem érkezett. Ezzel szemben vannak olyan körletek, amelyekben 3—400 termelő írta alá a tagsági nyilatkozatot és a Szövetség már meg is állapodott a répaátvételi ellenőrök személyének és fizetésének kérdésében. A Szövetség ezúton is kéri vidéki megbizottait, hogy a felhívásnak haladék nélkül eleget tenni sziveskedjenek.

Vegyes közlemények.

Az erdélyi gazdák szervezkedési mozgalmá. A folyó év tavaszán újalakult Háromszékvármegyei Gazdasági Egyesület, amelynek alapszabályai most elkészültek. A magyar kisebbségi sors a gazdasági szervezkedés terén is lépten-nyomon érezhető. Ujjonnan alakult egyesület olyan szerény anyagi eszközökkel rendelkezik, hogy alapszabályait nem nyomathatta ki, hanem azok megismertetése érdekében az alábbi felhívást bocsátotta ki:

„A háromszékvármegyei gazdasági egyesület és az ennek keretéhez tartozó községi és körzeti gazdakörök megalakítását kimondó Sepsiszentgyörgyön 1927. május 23 án tartott értekezlet határozatából kifolyólag elkészült az alapszabály. Ez alapszabály-tervezet szöveg példányai a kézdi-járásban Benkő Sándor volt járásbíró, kézdivásárhelyi, Borbát Béla jutásfalvi, Bódi Ferenc kézdi-kövári, dr. Tamás Elek, kézdiszentléleki, Va'na Andor kézdimartonfalvi, Adorján Károly berecki, Szilveszter Albert alsó-csernátóni, Jakósnál és nálam egy-egy példányban minden érdekelt és érdeklődő által megtekinthetők. Kérem ezúttal is a most megnevezett urakat, hogy a tervezet minél szélesebb körben való megismertetéséről és a szomszédos falukba is eljuttatásáról legyenek szivesek gondoskodni, mivel helyi sajtónk kis terjedelme azok hírlapi közzétételét lehetetlenné teszi.

A fent megnevezett és a gazdakörök megalakítására ez év május 19 én Kézdivásárhelyen tartott gazdagylés alkalmával felkért és megbízott gazdákat is kérem, legyenek szivesek most már a szervezési akciót megindítani s azok minél gyorsabb befejezését elvégezni.

Kérem akár a fenti értelemben, akár annak a célnak alkalmasabb bármely módon a reánk bizottakat elvégezni ne késlekedjünk. Kézdivásárhely, 1927. július 15.

Dr. Molnár Dénes

Itt említjük meg, hogy Csikvármegyében is szervezkedési mozgalom indult meg és előreláthatólag október hó folyamán fognak a vármegyei gazdák egy közös értekezletet tartani, amikor a gazdasági munkálatok már befejezést nyertek. A kolozsvármegyei gazdák is hasonló célból ez év folyamán összeülnek, hogy az E. G. E. kebelében érdekeik védelmére csoportosuljanak.

Éles támadás a Sváb Gazdasági Egyesület ellen. A kormány felhivatalos lapja a *Vitorul*, éles támadást intézett a svábok vezetői ellen és jónak látja a politikai vitába a svábok mezőgazdasági érdekképviselői szervének a Bánáti Sváb Gazdasági Egyesületnek a működését is belekeverni. Kérdéssé tévén azt, hogy vajon szükség van-e a mezőgazdasági jellegű társadalmi egyesülésekre, amidőn a gazdasági érdekek képviselőit a mezőgazdasági kamarák amúgy is ellátják. Megvádolja a *Vitorul* a B.

S. G. E. t azzal, hogy politikai célokat szolgál és szembe helyezkedik a jogi személyekről szóló törvénnyel. Mi tisztában vagyunk az ilyen vádakkal és hisszük, hogy akik ezzel konkolyt akarnak hinteni, szintén tudják, hogy szalmát csépelnek, mert a gazdatársadalmi szervezetek Erdélyben kivétel nélkül kizárólag csak mezőgazdasági vonatkozású szakkérdésekkel foglalkoznak és amennyiben politikálnak, politikájuk kizárólag szoroson vett gazdaság politika. A mezőgazdasági kamarák még gyermekkorukat élik és érdemleges működést ezideig nem tudtak kifejteni. De ha ép úgy megerősödnek is, mint a kereskedelmi és iparkamarák, az önkéntes társulás alapján a vonatkozó törvények intézkedéseinek szigorú betartásával alakult és működő gazdatársadalmi egyesülésekre akkor is szükség lesz és ezek az egyesülések csak fokozhatják a kamarák működésének eredményességét. Felesleges tehát hajánál fogva előráncigálni és helyt nem álló érvekkel támadni a gazdatársadalmi intézményeket, amelyeknek ha van hibájuk, az csak az lehet, hogy tagjaiknak száma még mindig igen kevés!

Gazdagylés Jassiban. Julius hó 17. én a Jassi környéki gazdák gyűlést tartottak Jassiban a folyó évi termés együttesen való értékesítése érdekében. A gyűlésen megvitatás alá került az a kérdés, hogyan szerezhetnek a gazdák a termények értékének 25%-ig kedvezményes kamatu kölcsönt, avagy előleget. Az ülés lefolyásáról részletes jelentéseink nincsenek. Ugy értesültünk azonban, hogy a termények értékesítése végett a gazdák egy nagyobb szövetkezetet óhajtanak létesíteni.

A sónyáruadák is panaszkodnak. A sónyáruadók kéréssel fordultak a pénzügyminiszterhez a sóárak felemelése érdekében. Igazán még csak az hiányzik, hogy a mai alacsony gabona és állatárak mellett a sóhivatal emelje a só árakat. Eddig mindig azon a címen emelték a közszükségleti cikkek árát és maximuma a gazdasági termények arait, hogy drága a megélhetés. Most amikor a termelés katasztrofális arányú ráfizetéssel jár, a legnagyobb méltánytalanság volna a sónyáruadók nyereségvágját a köz rovására kielégíteni. Ha nincsenek megelégedve a nagyáruadók, mondjanak le a sóárulásról és az állam vegye saját kezelésbe a nagyraktárakat. Ez a földmivelő nép érdeke és határozott kívánsága.

Heremag termelési kilátások Erdélyben. Az Erdélyi Gazdasági Együlethez berkeztett jelentések szerint a lóhere első kaszálása június hó közepén történt meg, azóta nagyon kevés csapadékban volt része a vetéseknek. Helyenként egyáltalában nem volt eső, ezért a fejlődés lassu volt a kaszálás után. Az utóbbi esőzések azonban szemmel láthatóan jó hatást gyakoroltak a herékre, amelyek jelenleg kezdenek virágzásba indulni. A terméskilátások a hosszan tartó szárazság miatt gyengék, bár számszerű becslések is érkeztek be, azok olyan szélsőségesek, hogy általános következtetést vonni belőlük ma még nehéz. Azt mondhatjuk a jelentések alapján, hogy ahol a heréseket korábban kaszálták az idén, pld. májusban, ott a terméskilátások jobbák, a minőség kiválónak ígérkezik, különösen Háromszéken. Az á pionok Nagyküküllőben nagymértékben léptek fel, aranka általában a jelentések szerint kevés van, dacára a száraz időjárásnak, amely egyébként az aranka fejlődésének nagyon kedvez.

PIAC

Gabonaárak. Az óbuza ára a gyenge kereslet folytán az új buza árnívójára csökkent és Bánáiban 720—730, Biharban 730—735, Erdélyben 720, Regátban 710 lej per méter-mázsa valamennyi szokványáru. Új árpa 520—530, sörárpában még nincs üzlet, de 600 lej körül vannak kisebb ajánlatok. Kukorica Erdélyben 530, Regátban a gyenge terméskilátá-

sok folytán szilárdabb. Repce lanya kereslet mellett 1100—1150 lej, széna per vagon 15000 leire emelkedett rövid idő alatt.

Lapunk mai számának címszalagjára reáveztük az egyesületi tagok és az előfizetők tagdíj-, illetve előfizetési díjhátrálékát. Arra kérjük tisztelt olvasóinkat, hogy a címszalagon kimutatott hátrálékot az E. G. E., illetve az Erdélyi Gazda kiadóhivatala címére, külön felszólítás bevárása nélkül beküldeni sziveskedjenek.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: szavanként 4 lej Vastag betűvel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lej.

Középhoru gazdáltsz nagy gyakoriattal október 1.-re állást keres. Cím: Daru Gerő Pul, jud. Hunedoara. 3907

MEZŐGAZDÁK!

Jövedelmezőbb a gazdaság, ha a károkozók ellen alábbi szerek alkalmaztatnak:

NOSPRASEN a peronospora, moly ilonca, valamint a szőlő és a gyümölcsös minden rágó bogara ellen.

APHIDON a levél- és vértetű ellen.

SOLBAR lisztharmat ellen.

HOLFIDAL a földi bolha ellen.

ZELIO paszta patkányok irtására.

ZELIO méreggolyók egerek irtására.

CERTAN poloska és marhatetű ellen.

CAPORIT Istállók dezinficálására járványok ellen.

Kaphatók minden mezőgazdasági árucarnokban és szakmabeli cégnél, valamint alábbi címtől:

ROMANIL R.-T.

Timisoara, I. Bánáti palota.

Kolozsvárt: W. WEINRICH & Ing. ZAPFE, Cal. Reg. Ferdinand 99.

Minden modern gazdaságban a szuperfoszfát-mütrágya

nélkülözhetetlen. 150 kg. kiszorásával noldanként 200—300 kg. terméstöbblet érhető el.

„PHÖNIX”

Fabrica de acid sulfuric și produse chimice Soc. An. — BAIAMARE. 54

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvtárs. Cluj-Kolozsvár, Plata Unirei (volt Mátyás király-ter) 7. sz.

Fiókjai: Des, Dicsőségmenton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. — Saját tőkét 77 millió lej. Affiliált intézetei: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászregényvidéki Takarékpénztár és hitel Rt. Szászregényben és Népbank Rt. Bánffyhadon. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végez. — Engedelmeztetett devizahely. — Áruaktaral a vasú mellett.